

MĪTI UN PATIESĪBA PAR “NAUDAS ATMAZGĀŠANAS” APKAROŠANU UN STARPTAUTISKO FINANŠU SANKCIJU IEVĒROŠANU

Starptautisko finanšu sankciju apiešana, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija un terorisma finansēšana ir ētiski un morāli nepieņemama, prettiesiska un sodāma darbība. Tajos un arī citos finanšu noziegumos nav jāiesaistās ne tikai tāpēc, ka to nosaka likums, bet vispirms tādēļ, ka neiecietīga attieksme pret visa veida finanšu noziegumiem

ir Latvijas, tās ekonomikas un finanšu sistēmas veselīguma un reputācijas, jautājums.

**Latvija nav un nedrīkst būt
atpazīstama kā valsts, kas
ērti un nesodāmi pieļauj
likumpārkāpumu izdarīšanu
un no tiem iegūtu līdzekļu
legalizāciju.**

1. mīts

Augsti atbilstības standarti, augsta risku vadības un atbilstības kultūra kavē un aprūrina investīciju piesaisti valsts tautsaimniecībai.

Patiesība

Finanšu sektors ir atvērts un gatavs apkalpot caurskatāmas investīcijas, kas tiek veiktas tiesiskā veidā, nepieļaujot likumpārkāpumus, patieso labuma guvēju slēpšanu, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, terorisma finansēšanu vai starptautisko finanšu sankciju apiešanu.

2. mīts

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija vai terorisma finansēšana ir aktuāla pie lielām summām, piemēram, virs 10 000 vai 15 000 eiro, vai tikai darbībām skaidrā naudā.

Patiesība

Vērtē riskus, nevis summas. Summas lielums ir tikai viens no faktoriem, un starptautisko finanšu sankciju apiešanas noteikšanai summas apmērs vispār nav būtisks. Prakse rāda, ka terorisma akti, kuros iet bojā daudz nevainīgu cilvēku un no kuriem nav pasargāta neviena valsts, tiek finansēti tieši ar nelielām naudas summām.

3. mīts

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas vai terorisma finansēšanas novēršana ir tikai finanšu iestāžu atbildība, citām personām par to nav jādomā. Ja naudu nodod finanšu iestādei, tad “viss ir kārtībā” un šie riski vairs nav pašam turpmāk jāvērtē un jāvada.

Patiesība

Finanšu iestādes veic pārbaudi, lai novērstu finanšu sistēmas izmantošanu prettiesisku mērķu īstenošanai, tomēr tas neatceļ katra paša atbildību un pienākumus. Finanšu iestādes ir tikai viens no Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma subjektiem. Finanšu iestādes ir tiesīgas noteikt risku izvērtējumā balstītu risku politiku, kas var paredzēt arī atsevišķas riska klientu kategorijas un darījumus, kurus konkrētā finanšu iestāde neapkalpo.

4. mīts

Pašiem nav jāveic detalizēta pārbaude, aizdomu gadījumā tikai jāziņo Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienestam.

Patiesība

Likuma subjektiem un citām personām iespēju robežās pašām jāpārlecinās par naudas un citu līdzekļu izcelsmes likumību un nodokļu nomaksu. Ziņošana Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienestam neatbrīvo no pienākuma identificēt un novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, terorisma finansēšanu vai starptautisko finanšu sankciju apiešanu.

5. mīts

Personai nevienam nav jāpaskaidro, kāda ir tās naudas līdzekļu vai labklājības izcelsme. Tā nav finanšu iestādes darīšana. Valstij ir jāsavāc pierādījumi un jāpierāda, ka persona ir izdarījusi likumpārkāpumu.

Patiesība

Personai ir pienākums paskaidrot un pierādīt līdzekļu izcelsmi. Ja šādas ziņas netiek sniegtas finanšu iestādei, tai ir pienākums sadarboties ar klientu izbeigt. Ja šāds pietiekams un dokumentāri pamatots skaidrojums netiek sniegts valsts institūcijām, tad neatkarīgi no likumpārkāpuma esamības attiecīgos līdzekļus likumā noteiktajā kārtībā var atzīt par noziedzīgi iegūtiem un konfiscēt par labu valstij.

6. mīts

Ja persona izvairās no nodokļu nomaksas (piemēram, saņem algu aploksnē), tam nav nekāda sakara ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju vai terorisma finansēšanu.

Patiesība

Finanšu noziegumi, it īpaši izvairīšanās no nodokļu nomaksas, ir rīcība, par ko likumā ir noteikts sods. Par izvairīšanos no nodokļu nomaksas lielā apmērā ir noteikta kriminālatbildība. Jebkura turpmāka rīcība ar nodokļos nenomaksātajiem līdzekļiem var tikt atzīta par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un ir uzskatāma par atsevišķu noziedzīgu nodarījumu.

7. mīts

Finanšu iestādei pašai jāvēl informācija par klienta darījumiem un klientu, tā nav klienta atbildība, “jo neesmu izdarījis neko sliktu” vai “tas ir mans komercnoslēpums”.

Patiesība

Saskaņā ar normatīvajiem aktiem informācijas nesniegšana finanšu iestādei tās noteiktajā termiņā, lai finanšu iestāde veiktu klienta izpēti, ir stingrs bezkompromisa pamats sadarbības izbeigšanai ar klientu. Finanšu pakalpojumu sniegšanu personai var ierobežot arī bez tiesas sprieduma (sk. 3. mītu). Klienta un finanšu iestādes attiecībās patiesa, efektīva, atklāta un laicīga sadarbība ir svarīga.

8. mīts

Latvijai ir jādemonstrē stingra nostāja – mugurkauls –, tā nedrīkst pakļauties dažādu starptautisku organizāciju (piemēram, Moneyval) rekomendācijām un spiedienam.

Patiesība

Cīņai ar naudas atmazgāšanu un terorisma finansēšanu pasaulē jāievēro starptautiski atzīti risku novērtēšanas, pārvaldības un atbildības standarti, ja Latvijas uzņēmēji un iedzīvotāji vēlas netraucēti un raiti veikt norēķinus ārpus valsts, piesaistīt ilgtermiņa ārvalstu investīcijas, iegādāties preces un izejvielas no citām valstīm. Moneyval veic Eiropas valstu atbildības novērtēšanu šiem standartiem. Standartu ignorēšana nozīmē norobežoties no citām pasaules valstīm un iespēju nokļūt starptautiskā izolācijā.

9. mīts

“Mana nauda ir legāla”, tāpēc “man nav jādomā par starptautiskajām finanšu sankcijām”, “tas mani neskar”.

Patiesība

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršana ir jānorobežo no starptautiskajām finanšu sankcijām. Tām ir cits mērķis - atturēt sankcionētos subjektus no noteiktām darbībām pret mieru un neļaut tiem iegūt finanšu līdzekļus savas darbības nodrošināšanai. Starptautiskās finanšu sankcijas nosaka ANO un ES. Finanšu sektoram, ievērojot tā iesaisti starptautiskajā finanšu sistēmā un nepieciešamību nodrošināt raitu finanšu pakalpojumu sniegšanu klientiem, ir jāievēro arī ārvalsts, tostarp ASV, noteiktās sankcijas. Sankciju ievērošana var skart arī legāli darbojošos uzņēmumus Latvijā. Ja darījumu partneris ir sankcionēts, nevarēsiet viņam veikt pārskaitījumu par līgumu vai otrādi.

10. mīts

Ja kāds man palūdz izpalīdzēt, atļaujot uz manu kontu pārskaitīt naudu, kuras izcelsme man nav zināma un tā varētu nebūt iegūta likumīgi, man nedraud kriminālatbildība.

Patiesība

Par darbībām savā kontā atbildība ir konta īpašniekam. Par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju ir uzskatāma arī palīdzēšana citai personai, kura iesaistīta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, izvairīties no likumā noteiktās atbildības.